

Fiche 5: Mededeling inzake de Unie voor de Mediterrane regio

1. Algemene gegevens

Voorstel:

Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad betreffende het Barcelona proces: Unie voor de Mediterrane regio

Datum Commissiedocument:

20 mei 2008

Nr. Commissiedocument:

COM (2008) 319 final

Pre-lex: http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&DosId=197081

Nr. impact-assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board: niet opgesteld

Behandelingstraject Raad:

De mededeling zal worden behandeld in de Raadswerkgroep Mashrak-Maghreb (MaMa) en in Euromed-kader. Op 13 juli zal de Top inzake de Unie voor de Mediterrane regio plaatsvinden.

Eerstverantwoordelijk ministerie:

BZ

2. Essentie voorstel:

Nadat tijdens de Europese Raad van 13-14 maart 2008 werd besloten dat het Franse initiatief voor oprichting van een Unie voor de Mediterrane regio zou worden geïntegreerd in het Barcelona proces, publiceerde de Europese Commissie eind mei 2008 een mededeling met voorstellen voor inhoudelijke en institutionele vormgeving van wat officieel voortaan heet "Barcelona-proces: Unie voor de Mediterrane regio". De verworvenheden van het Barcelona-proces blijven behouden, maar in de verwachting dat het Franse initiatief een nieuw politiek elan zal geven aan een proces waarvan de waarde doorgaans niet in twijfel wordt getrokken maar de vitaliteit soms wel. Mede met het oog hierop is het de bedoeling dat de Mediterrane partnerlanden meer zeggenschap krijgen op projectmatig, organisatorisch en institutioneel gebied. In dit verband wordt voorgesteld de Unie voor de Mediterrane regio te laten functioneren onder een gedeeld EU-Mediterraan co-voorzitterschap en wordt gesproken over het opzetten van een apart secretariaat en een zogeheten *Joint Permanent Committee*, waarin de Brusselse vertegenwoordigers van de landen die lid zijn van de Unie voor de Mediterrane regio regelmatig bijeenkomen. Naast de reeds bestaande activiteiten in het kader van het Barcelona proces, beoogt de Unie voor de Mediterrane regio additionele concrete en zichtbare projecten te ontwikkelen ter bevordering van de regionale samenwerking. De projecten zullen zich in eerste instantie richten op de volgende sectoren: duurzame ontwikkeling (milieu, energie, transport en water), cultuur (interculturele dialoog, onderwijs) en in een later stadium: economische groei, personenverkeer en veiligheid (inclusief migratie). Behalve eventuele communautaire financiering, zal worden getracht om additionele fondsen aan te trekken uit onder meer de private sector, bilaterale bijdragen en internationale financiële instellingen. De voorstellen van de Commissie worden momenteel in Raadskader besproken. Het is de bedoeling dat het "Barcelona-proces: Unie voor de Mediterrane Regio" op 13 juli 2008 tijdens een speciale top in Parijs officieel wordt opgericht.

3. Kondigt de Commissie acties, maatregelen of concrete wet- en regelgeving aan voor de toekomst? Zo ja, hoe luidt dan het voorlopige Nederlandse oordeel over bevoegdheidsvaststelling, subsidiariteit en proportionaliteit en hoe schat Nederland de financiële gevolgen in?

De Commissie doet in de mededeling slechts voorstellen en kondigt geen acties, maatregelen of concrete wet- en regelgeving aan. Deze voorstellen zijn echter vrij concreet uitgewerkt en kunnen worden opgevolgd, vandaar dat de subsidiariteit en proportionaliteit van de voorstellen nader wordt bekeken. De subsidiariteit van de voorstellen wordt vooralsnog positief beoordeeld. Het multilaterale Barcelona proces is veelomvattend, zowel voor wat betreft geografische reikwijdte als diversiteit aan onderwerpen. Op het niveau van individuele lidstaten zou een dergelijk groot aantal programma's niet kunnen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Ook de proportionaliteit wordt vooralsnog positief beoordeeld. Het Barcelona proces vormt een goede aanvulling op het bilaterale Europees Nabuurschapsbeleid als multilateraal kader voor samenwerking met de buurlanden van de EU. Een nieuwe politieke impuls aan het Barcelona proces wordt verwelkomd en deze mededeling vormt hiertoe een goede aanzet.

4. Nederlandse positie over de mededeling

Nederland verwelkomt de mededeling in algemene zin en is voornemens om op basis van de huidige voorstellen de volgende standpunten uit te dragen:

- Co-voorzitterschap, secretariaat en Joint Permanent Committee:

Het voorgestelde EU-Mediterraan co-voorzitterschap en secretariaat is iets waarover in Euromed-verband al enkele jaren wordt gesproken in het kader van hervorming van de werkmethode, maar eerder niet acceptabel is gebleken. Nederland en de andere EU lidstaten hebben geen bezwaar tegen co-voorzitterschap. De Commissie denkt nu niet aan een roulerend voorzitterschap van Mediterrane zijde maar een keuze op basis van consensus. Nederland draagt uit dat in dit geval alle respectieve landen op gelijke basis in aanmerking dienen te komen voor het vervullen van het co-voorzitterschap. Wat betreft de invulling van het co-voorzitterschap aan EU-zijde kan vermeld worden dat de oorspronkelijke Franse inzet om de Mediterrane EU lidstaten in eerste instantie het co-voorzitterschap te laten bekleden moeilijk te verenigen is met de bepalingen uit het Verdrag. Nederland kan leven met de door de Commissie voorgestelde projectgeoriënteerde versie van een UM secretariaat, waarbij wel van belang is dat hiermee geen additionele kosten gemoeid zullen zijn. Ook voor het secretariaat geldt dat detachering en co-voorzitterschap in principe open moet staan voor alle landen die deelnemen aan de Unie voor de Mediterrane regio op gelijkwaardige basis. Opzetten van een Joint Permanent Committee van vertegenwoordigers van landen die deelnemen aan de Unie voor de Mediterrane regio in Brussel kan zeker zinvol zijn en mogelijk leiden tot minder frequente bijeenkomsten van de *Senior Officials*, die momenteel in Euromed-kader maandelijks bijeenkomen. Het hierboven gesignaleerde probleem t.a.v. het co-voorzitterschap zal ook gelden voor dit nieuwe kader.

- Financiering projecten

Het is de bedoeling dat de Unie voor de Mediterrane regio additionele financiering zal aantrekken voor Euromediterrane projecten. Het valt nog te bezien of dit realiseerbaar is. In het huidige Euromed-kader bestaat reeds een totaalpakket aan Euromed-activiteiten en programma's die uit ENPI (Europees Nabuurschaps- en Partnerschapsinstrument) worden gefinancierd. Voor de periode 2007-2010 is een bedrag van € 333 miljoen gereserveerd voor de Euromed-regio. Het totale EU-budget voor MZ-landen is € 7,2 miljard voor 2007-2013 (op een totaal van € 11,6 mld voor ENPI). De mogelijkheid voor co-financiering tussen de Gemeenschap, lidstaten en derden (zoals private financiers, bilaterale bijdragen, IFI's en regionale banken) bestaat sinds de inwerkingtreding van het ENPI in 2007. Invoering van een apart projectenloket zal mogelijk vooral neerkomen op heropening van de discussie over de verdeling

van middelen tussen oostelijke en zuidelijke burens. Nederland acht de heropening van die discussie in het kader van de lopende Financiële Perspectieven niet opportuun.

- Financiële instelling

Nederland is geen voorstander van het opzetten van een separate internationale financiële instelling voor de partnerlanden van de Unie voor de Mediterrane Regio, zoals een paar lidstaten zouden willen voorstellen. De activiteiten van een dergelijke instelling kunnen veel kostenefficiënter worden uitgevoerd door reeds gevestigde internationale financiële instellingen met een ruim leenmandaat voor deze regio (zoals de EIB en de Afrikaanse Ontwikkelingsbank). Nederland is zeer terughoudend als het gaat om het opzetten van dergelijke nieuwe instellingen omdat er op dit moment reeds verschillende internationale en Europese financiële instellingen actief zijn in de betreffende regio en er geen gebrek is aan door de EU(-lidstaten) beschikbaar gestelde middelen en financiële faciliteiten voor deze landen. De toegevoegde waarde van een nieuwe bank voor deze regio wordt daarom door Nederland ook sterk in twijfel getrokken. Daarnaast is Nederland er niet van overtuigd dat de vraag vanuit de Partnerlanden voor een separate instelling groot genoeg is om een dergelijk initiatief te rechtvaardigen. Tenslotte bestaan er zorgen over de financiële soliditeit: een nieuwe instelling die zich beperkt tot een klein aantal landen in één regio kan zijn risico's moeilijk diversificeren.

- Mediterrane Unie en het Barcelona proces

Er is nog altijd geen werkelijk overtuigende analyse voorhanden van waarom de Unie voor de Mediterrane regio niet tegen dezelfde problemen zal aanlopen als het Barcelona proces. Een van de voornaamste motieven van Frankrijk om dit initiatief te lanceren was immers de gedachte dat het Barcelona proces werd belemmerd door politieke tegenstellingen, procesmatig te veel werd gedomineerd door de EU, te paternalistisch was en te weinig verantwoordelijk neerlegde bij de landen aan de andere kant van de Middellandse Zee. Wel zou de nieuwe Unie voor een nieuw momentum kunnen zorgen. Nederland vraagt zich wel af hoe de additionele projecten die in het leven worden geroepen, zich verhouden tot reeds bestaande initiatieven (zoals Horizon 2020).